

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/289/2018
Identifikačné číslo spisu:	1313222635
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1313222635.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ X.. Q. X., bývajúcej v D., T. Č.. XX, 2/ A. Z., bývajúcej v B. H., R. W. Č.. XXX, Č. W., 3/ Q. Š., bývajúceho v H., H. Č., XXX/X, zastúpených JUDr. Andrejom Garom, advokátom so sídlom v Bratislave, Štefánikova č. 14, proti žalovanému Okresnému súdu Bratislava III, so sídlom v Bratislave, Námestie Biely kríž 7, o určenie platnosti závetu a určenie dedičov, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 7 C 213/2013, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. júna 2016 sp. zn. 5 Co 4/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 29. septembra 2014 č.k. 7 C 213/2013-57 zamietol návrh o určenie platnosti závetu zo 14. decembra 1987 a tiež návrh o určenie, že žalobcovia 1/, 2/ a 3/ sú dedičmi po K. J., zomrelej XX. O. XXXX. Žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Rozhodol tak po zistení, že bývalé Štátne notárstvo Bratislava 3 začalo ex offo na základe oznámenia o úmrtí poručiťky p. K. J. dedičské konanie. Zo zápisnice o predbežnom vyšetrení v dedičskom konaní po poručiťke spísanej poverenou notárkou vyplýva, že sa šetrenia zúčastnila aj žalobkyňa 1/ X.. Q. X. (neter poručiťky), ktorá notárke predložila listinu (vlastnou rukou poručiťky spísaný závet), v ktorej nebol uvedený dátum, a preto bola notárkou poučená o tom, že táto listina je neplatná (§ 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Štátne notárstvo Bratislava 3 teda samo vyriešilo predbežnú otázku platnosti predloženej listiny označenej ako závet, a konštatovalo, že predmetná listina (závet) je z dôvodu nesplnenia formálnych náležitostí (v listine - závete nebol uvedený dátum spísania závetu poručiťkou) bola neplatná, následne určilo okruh účastníkov konania, s ktorými ďalej konalo. Nakoľko poručiťka zákonných dedičov nezanechala, konalo Štátne notárstvo Bratislava 3 v zmysle § 462 Občianskeho zákonníka so zástupkyňou československého štátu. Pri prejednaní dedičstva po poručiťke p. K. J. dňa 26. mája 1989 bola osobne prítomná aj žalobkyňa 1/ X.. Q. X., ktorá žiadala zaradiť svoju pohľadávku vo výške 2.692,- Sk (89,36 €) z titulu úhrady pohrebných trov do pasív dedičstva. Predmetná pohľadávka žalobkyne 1/ bola pojatá do pasív dedičstva po poručiťke. Štátne notárstvo Bratislava 3 rozhodnutím z 26. mája 1989 č.k. D 488/1988-46 potvrdilo nadobudnutie celého

dedičstva (aktív a pasív) v prospech československého štátu v zastúpení ObNV Bratislava 3, zast. finančným odborom. Účastníkom pôvodného dedičského konania bol len Československý štát, preto bolo rozhodnutie Štátneho notárstva Bratislava 3 doručené len zástupkyňi československého štátu. Zástupkyňa československého štátu sa vzdala práva na odvolanie proti predmetnému rozhodnutiu. Žalobkyňa 1/ X.. Q. X. nebola účastníčkou pôvodného dedičského konania, a to ani z titulu uplatnenia si pohrebných trov, preto jej predmetné rozhodnutie štátneho notárstva nebolo doručené. Nakoľko žalobcovia X.. Q. X., p. A. Z. a p. Q. Š. neboli dedičmi poručiťky a neboli účastníkmi pôvodného dedičského konania v dedičskej veci sp. zn. D 488/1988, predmetné rozhodnutie štátneho notárstva im nebolo doručované, napriek tomu, že o doručenie predmetného rozhodnutia štátneho notárstva viackrát písomne požiadali. Proti rozhodnutiu Štátneho notárstva Bratislava 3 z 26. mája 1989 č.k. D 488/1988-46 podali žalobcovia odvolanie, ktoré odôvodnili tým, že v predmetnom dedičskom konaní došlo k závažným vadám, nakoľko žalobcovia, ktorých označila poručiťka p. K. J. vo svojom závete ako dedičov, boli v predmetnom dedičskom konaní úplne opomenutí a v rozpore s príslušnými právnymi predpismi sa nimi nekonalo ako s účastníkmi dedičského konania. Krajský súd v Bratislave rozhodol o odvolaní žalobcov uznesením zo dňa 24. mája 2012 sp. zn. 16 CoD 68/2011 tak, že odvolanie žalobcov podľa § 218 ods. 1 písm. b) O.s.p. odmietol ako podané neoprávnenými osobami, nakoľko neboli účastníkmi (pôvodného) dedičského konania po poručiťke p. K. J.Č.. Vzhľadom na vyššie uvedené, súd mal za to, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno svojich tvrdení týkajúcich sa ich dedičského práva na dedenie zo závetu po poručiťke p. K. J.. Keďže žalobcovia neosvedčili súdu dostačujúcimi dôkazmi, že ich dedičské právo ako závetných dedičov je nepochybné, súd nemal preukázaný ani naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ O.s.p.) žalobcov na určenie platnosti závetu po poručiťke p. K. J.. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti a citované zákonné ustanovenie, súd žalobu o určenie platnosti závetu zo dňa 14. decembra 1987 zamietol. Z tých istých dôvodov v nadväznosti na zamietnutie žaloby o určenie platnosti závetu súd zamietol aj návrh o určenie, že žalobcovia 1./2/a 3/ sú dedičmi po K. J., zomrelej XX. O. XXXX. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len "odvolací súd") na odvolanie žalobcov rozsudkom z 28. júna 2016 sp. zn. 5 Co 4/2015 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav, vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré aj náležite odôvodnil. Vzhľadom na to, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením prvoinštančného rozsudku, obmedzil odvolací súd odôvodnenie svojho rozhodnutia na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštancie v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. Na doplnenie správnosti rozhodnutia uviedol, že zhodne s názorom súdu prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovia neosvedčili existenciu naliehavého právneho záujmu ako podmienky úspešnosti žalobcov v konaní o určenie platnosti závetu okruhu závetných dedičov. Podľa jeho názoru ani prípadné uznanie ich nároku súdom prvej inštancie by žiadnym spôsobom neriešilo ich možnosť dedenia po zomrelej K. J.. Žalovaný Okresný súd Bratislava III nebol účastníkom dedičského konania, ktoré žalobcovia spochybňujú, a teda nezískal z dedičského konania žiaden prospech. Keďže žalobcovia nepreukázali existenciu naliehavého právneho záujmu na predmetnej určovacej žalobe, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie z jeho vecne správnych dôvodov potvrdil. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil § 224 ods. 1 v spojení s § 141 ods. 1 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu žalobcovia podali dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnili § 421 ods. 1 písm. a/ a § 420 písm. f/ CSP. Uviedli, že odvolací súd sa pri svojom rozhodovaní odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu. Tým, že žalobu zamietol pre údajný nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcov, došlo k odopretiu ich procesných práv, a to v miere nasvedčujúcej porušeniu ich práva na spravodlivý proces. Poukázali na to, že v odvolaní namietali nesprávne právne posúdenie tým, že súd konštatoval nedostatok naliehavého právneho záujmu z dôvodu, že žalobcovia nepreukázali nepochybnosť svojho práva ako závetných dedičov, nepreukázali pochybenie štátneho notárstva pri posudzovaní platnosti závetu. Súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, nakoľko odvolací súd v konaní č.k. 1 6 CoD 68/2011 vôbec neskúmal meritum veci a nemohol zistiť správnosť či nesprávnosť postupu štátneho notárstva v dedičskej veci po poručiťke J.. Odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie a postupoval v

zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. a dodal, že aj prípadné uznanie ich nároku súdom prvej inštancie by žiadnym spôsobom neriešilo ich možnosť dedenia po zosnulej K.W. J.. Odvolací súd síce v rozhodnutí poukázal na rozhodnutie NS SR zo 6. decembra 2012 sp. zn. 5 Cdo 31/2011, avšak rozhodol v rozpore s týmto rozhodnutím. Žalobcovia trvali na tom, že ich právny záujem na požadovanom určení spočíva v tom, že rozhodnutie v danej veci by určilo pevný právny základ pre budúce vzťahy, pričom bez takéhoto rozhodnutia by zostalo ich právo ohrozené. Ak by sa na závet prihliadalo ako na platný, na žalobcov by sa muselo hľadieť ako na účastníkov konania pred Štátnym notárstvom Bratislava 3 v dedičskom konaní sp. zn. D 488/1988. Táto skutočnosť by zmenila ich doterajšie procesné postavenie - muselo by im byť doručené rozhodnutie v uvedenom dedičskom konaní a ako účastníci dedičského konania by mohli podať voči rozhodnutiu štátneho notárstva odvolanie. Žalobcovia momentálne nemajú inú možnosť dosiahnutia ochrany svojich práv a oprávnených záujmov ako predmetnou určovacou žalobou. Odvolací súd sa svojím rozhodnutím o nedostatku naliehavého právneho záujmu odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu, čím vec nesprávne právne posúdil. Dovolatelia poukázali aj na rozsudok NS ČR sp. zn. Cdon 1338/96, v súlade s ktorým rozhoduje aj dovolací súd v SR „ak súd zamietla žalobu na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je, alebo nie je pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takomto určení, je vylúčené, aby súd súčasne preskúmal žalobu z vecnej stránky“. V danom prípade súd prvej inštancie najskôr skúmal dôkazy - závet, konanie štátneho notárstva a to s akcentom na platnosť, či neplatnosť závetu a až na základe tohto skúmania rozhodol o nedostatku naliehavého právneho záujmu, teda rozhodol v rozpore s ustálenou praxou dovolacieho súdu, keď skúmal najprv vecnú stránku - (ne) platnosť závetu a následne rozhodol o zamietnutí žaloby pre nepreukázanie naliehavého právneho záujmu. Keďže odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením prvoinštančného súdu, jeho rozhodnutie sa odkláňa od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. S argumentom žalobcov sa súd prvej inštancie nijako nevysporiadal aj napriek tomu, že ide o zjavne relevantný argument. Odvolací súd sa stotožnil s nesprávnym odôvodnením súdu prvej inštancie, čím zasiahol do procesných práv žalobcov v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z uvedených dôvodov žiadal zrušiť napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníci konania zastúpení v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu dovolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia dovolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky; obdobne, pokiaľ sa v zátvorke uvádza „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky - ďalej len „ústavný súd“).

7. Prípustnosť svojho dovolania vyvodzujú žalobcovia z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu dovolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie dovolacieho súdu, že k tvrdenej procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť dovolacej argumentácie žalobcov o vade zmätočnosti.

7.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym

poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

7.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a rozhodnutia 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

7.3. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolatelia v súvislosti s týmto dovolacím dôvodom namietali správnosť právnych záverov, čiže právne posúdenie veci odvolacím súdom, pokiaľ ide o existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. V tejto súvislosti dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosťnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatury Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

7.4. Z uvedeného vyplýva, že zo strany odvolacieho súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil dovolateľom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto dovolací súd konštatuje, že vyššie uvedený dovolací dôvod neexistuje (nie je daný).

7.5. Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v danom prípade prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP nevyplýva.

8. Podľa presvedčenia žalobcov je ich dovolanie prípustné tiež podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

9. V zmysle judikátu R 71/2018 patria pojmu „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere

rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

10. Podľa § 35 CSP o dovolaní rozhoduje najvyšší súd; za dovolací súd v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP treba preto považovať tento súd. K rovnakému záveru dospel najvyšší súd aj v rozhodnutí sp.zn. 6 Cdo 79/2017, v ktorom uviedol, že „vzhľadom na teritoriálnu pôsobnosť CSP možno pod pojmom dovolací súd rozumieť len Najvyšší súd Slovenskej republiky, a nie aj Najvyšší súd Českej republiky“. Obdobne dovolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP bezpochyby nie je ani Ústavný súd Českej republiky, ani Európsky súd pre ľudské práva.

11. V zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je relevantná výlučne „právna otázka“, teda nie skutková otázka. Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (1 Cdo 126/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 42/2017, 8 Cdo 73/2017).

12. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

13. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) odvolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax odvolacieho súdu (R 83/2018 a 1 Cdo 206/2016, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 27/2017, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 27/2017, 6 Cdo 35/2017, 7 Cdo 7/2018). Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie odvolacieho súdu mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ a mohlo by viesť k procesne neprípustnému bezbrehému dovolaciemu prieskumu priečiacemu sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (porovnaj tiež Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382 a tiež 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017).

14. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa (2 Cdo 167/2017, 3 Cdo 235/2016, 5 Cdo 13/2018, 7 Cdo 114/2018, 8 Cdo 78/2017).

15. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím odvolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho

súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu. Pokiaľ dovolaateľ nevysvetlí, ktoré rozhodnutie treba považovať za „skorší prípad“, dovolací súd nemá podklad pre takéto posudzovanie, čo v konečnom dôsledku znamená, že nemôže prikrôčiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

16. V danom prípade po posúdení dovolania žalobcov podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) z neho možno vyvodiť, že žalobcovia za právnu otázku riešenú odvolacím súdom považovali otázku určenia existencie naliehavého právneho záujmu žalobcov na určení platnosti závetu a na určení, že sú závetnými dedičmi po poručiťke. Žalobcovia v dovolaní neoznačili ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa ich názoru odvolací súd odklonil. Poukázali iba na to, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia síce označil rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 31/2011, ktoré riešilo otázku naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe, ale rozhodol podľa žalobcov v rozpore s týmto rozhodnutím, a preto nesúhlasili s jeho právnymi závermi.

16.1. Aj keď žalobcovia v dovolaní neoznačili žiadne rozhodnutia predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, dovolací súd so zreteľom na ich dovoláciu námietku skúmal, či sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú podľa neho predstavuje rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 31/2011. Predmetom konania v uvedenom spore bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd v ňom zaujal stanovisko k otázke existencie naliehavého právneho záujmu na určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a všeobecne konštatoval, že: „Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snád' len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) aj iná žaloba (viď rozhodnutie NS SR publikované v časopise zo Súdnej praxe pod č. 40/1996)“.

17. Podľa názoru dovolacieho súdu nemožno konštatovať, že odvolací súd rozhodol v rozpore s uvedenými všeobecnými závermi tohto rozhodnutia (ohľadom existencie naliehavého právneho záujmu pri žalobách podľa § 80 písm. O.s.p., resp. § 137 CSP) týmto rozhodnutím, ktoré uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia. Treba dodať, že existenciu naliehavého právneho záujmu na určení platnosti právneho úkonu (závetu) je potrebné skúmať vždy so zreteľom na individuálne okolnosti prípadu, predovšetkým na cieľ sledovaný podaním určovacej žaloby a konečný zmysel rozhodnutia sledovaný žalobcami. Teda podstatné a rozhodujúce sú vždy individuálne skutkové a právne okolnosti daného sporu.

18. Rozhodnutie najvyššieho súdu, na ktoré odkázal vo svojom rozhodnutí odvolací súd, o ktorom žalobcovia tvrdia, že „odvolací súd rozhodol v rozpore s ním“, nie je vzhľadom na iné skutkové a právne okolnosti súvisiace s určením vlastníctva k nehnuteľnosti vo vzťahu k sporu o určenie platnosti závetu a okruhu závetných dedičov takým rozhodnutím, ktoré by malo zakladať odklon dovolacieho súdu pri riešení otázky existencie naliehavého právneho záujmu na určení platnosti závetu a určení závetných dedičov (t.j. otázky, od ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu) od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

19. Ďalej dovolaťelia poukázali na rozhodnutie NS ČR sp. zn. Cdon 1338/96 a tvrdili, že odvolací súd rozhodol v rozpore s týmto rozhodnutím. V tejto súvislosti dovolací súd konštatuje, že rozhodnutia českého najvyššieho súdu nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (viď bod 9. odôvodnenia).

20. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolacie dôvody nie sú v dovolaní vymedzené spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP. Vzhľadom na to nemohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

21. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá

náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

22. Najvyšší súd odmietol dovolanie žalobcov podľa § 447 písm. c/ CSP (v časti, v ktorej namietal existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP), a vo zvyšku podľa § 447 písm. f/ CSP.

23. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.